

Flota je krenula

- Prodorni zvuk brodskog klaksona
- Nepoznati objekti na zaslonu radarskog ekrana
- Otok Vis se nazire kao istureni hrabri ratnik
- U motornom prostoru temperatura blizu 50° C

Sve je u ratnoj luci spremno za otplovljenje. To se, doduše ni po čemu ne primećuje, ali se — oseća. Kao da u zraku lebdi naređenje za pokret brodova... Uz obalu su vezani desantni brodovi koji će uskoro ukrcati mornačko-desantnu pješadiju. A kad flota u njihovom neposrednom (bliskom) i daljnjem osiguranju krene... Tada će braniocu otoka, na koji desant treba da iskrc, zaista biti »gusto.«

NA VEZ ... NA VEZI!

I onda, kada je sve pomalo uhvato dremež, stigla je depeša komandanta plovne jedinice.

Kapetan korvete Božidar Trpenovski pročitao je njen sadržaj i naredio pripremu za otplovljenje svog patrolnog broda PBR — 522.

— Na vez... Na vez — razlegao se palubom i morskom površinom prodorni zvuk brodskog klaksona.

Mornari i starješine zakrčiše palubu. Snažni motori zabrektaše. Pramčano vitlo brzo uvuče sidrene uze u lančanik.

Promiču siluete mnogih razarača, podmornica, raketnih i torpednih čamaca, minolovaca i drugih brodova na odredište.

Sidrište ostaje za nama — »tužno i pusto«.

A onda: Borbena uzbuna!

Sve je na brodu napeto kao luk. Posade topova su na svojim borbenim stanicama. Oni iz trećeg brodskog odreda, također. I brodski motoristi pod palubom... Navigatori, vezisti, oni u BOC-u. Stanje: još malo pa — ratno.

DESANT JE ISPLOVIO

Plovi se danju i noću, noću i danju. Letna žega ublažena je samo toliko, koliko u vožnji prividni vjetar koji klizi usijanom čeličnom palubom, pomaže da zasuši znoj sa morskih košulja i prugastih majica. Onima u mašinskom, na temperaturi blizu 50° C — ni to ne pomaže.

Okolo pučina...

Komandant ulazi u BOC, razmatra situaciju.

— Po našem proračunu, stigli smo na poziciju za prihvatanje konvoja, družu komandante — predočava situaciju stariji vodnik Trajan Stefanovski.

— Daj, Đuro, još jednom zabodi šestar, izmjeri rastojanje od nas do svjetionika — obraća se komandant vodniku I klase Đuri Romaniću, koji na karti spretno odmjerava rastojanje i daje podatke Trajčetu, glavnom navigatoru.

Brodski obavještajni centar (BOC), u koji se stiču svi podaci potrebni komandantu za vođenje broda i donošenje odluka, radi bez zastoja.

— U smjeru... daljina... — skoro bez prestanka očitava podatke sa radarskog ekrana mornar Dobrica Milenković.

On ne traži smjenu celu noć. Nagnuo se nad zaslon ekrana i gotovo promuklim glasom izvještava tačno osmotrene objekte.

— Ni jedan mu objekat nije promakao tokom dvije zadnje noći — kaže poručnik korvete Mirko Janačković, koji je na ovoj vježbi snosio upravo za BOC, pored »svoje« artiljerije, najveću odgovornost.

Najvažnije elemente, depeše i druge podatke vodnik I klase Milutin Sekulić, pedantno unosi u operacijski dnevnik.

BITKA ZA OTOK

Odmah potone, komandant PBR-522 »Borac«, dobija zadatak da u ovoj noći plovi u neposrednom osiguranju konvoja, odnosno desanta, koji će se u svitanje iskrcati na otok Vis, a sledeće noći će zajedno sa raketnim čamcima i razaračima stupiti u borbu sa braničevim ratnim brodovima brodovima u vodama Srednjeg Jadrana.

— Sve teče po planu — kaže kapetan korvete Božidar Trpenovski — mada nikad nisi siguran da neće doći do nepredviđenih promjena.

Odmah potom, naređuje borbenu uzbunu. Desant je otvorila »neprijateljeva« avijacija i obalska radarska osmatračka stanica!

U tamnoj noći se ne vidi, ali se na zaslonu radarskog ekrana jasno ocrtavaju obrisi otoka Visa.

Obalske baterije otvoriše žestoku vatru po desantu, ne bi li ga sprečile da se dočepa kopna. Brodska artiljerija uzvraća i tačno usmjerenim pogocima uspeva da učitka jednu bateriju.

ODBRANA POPUŠTA

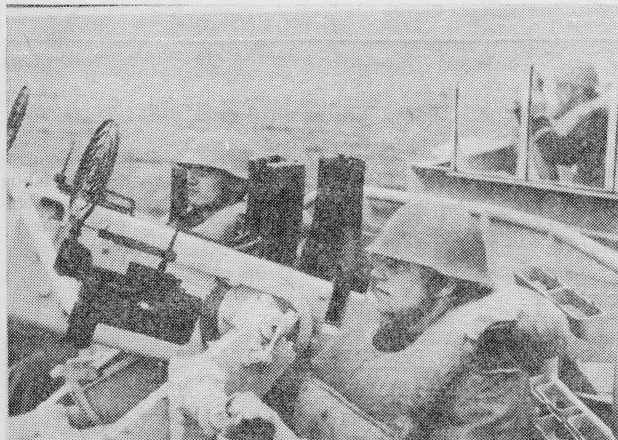
Avijacija tuče otok raketnim i napalm-bombama. Helikopteri prevoze jedan dio desanta braniocu iza leđa — u središte otoka. Nekoliko dominirajućih kota mornaričko desantna pjezadija uskoro već drži u svojim rukama.

Svuda dim i tutanj. Odjekuju plotuni otokom i pučinom... Uraganska vatra!

Za to vrijeme desantni brodovi se hvataju obale i do malo prije vrlo glasne baterije polako umukoše.

Obrana popušta!

— Izgleda da smo dobro obavili svoj dio posla, kad se desant iskrcao — zaključuje poručnik korvete Mirko

Posada pramčanog topa je spremna za dejstvo

Janačković, komandir II BO (artiljerijskog brodskeg odreda).

Mornari Đemil Borčilo, Stanislav Klevec i Ivica Živković, zajedno sa svojim komandirima topa, desetarom Đurom Salontajem, kao da odahnuše.

Oni iz motornog kao Išvan Madi, Momčilo Vasić, Stjepan Županić i drugi mornari, proviriše za trenutak iz potpalubnog prostora, ne bi li uhvatili malo svežeg morskog vazduha.

VIS — TVRĐAVA JADRANA

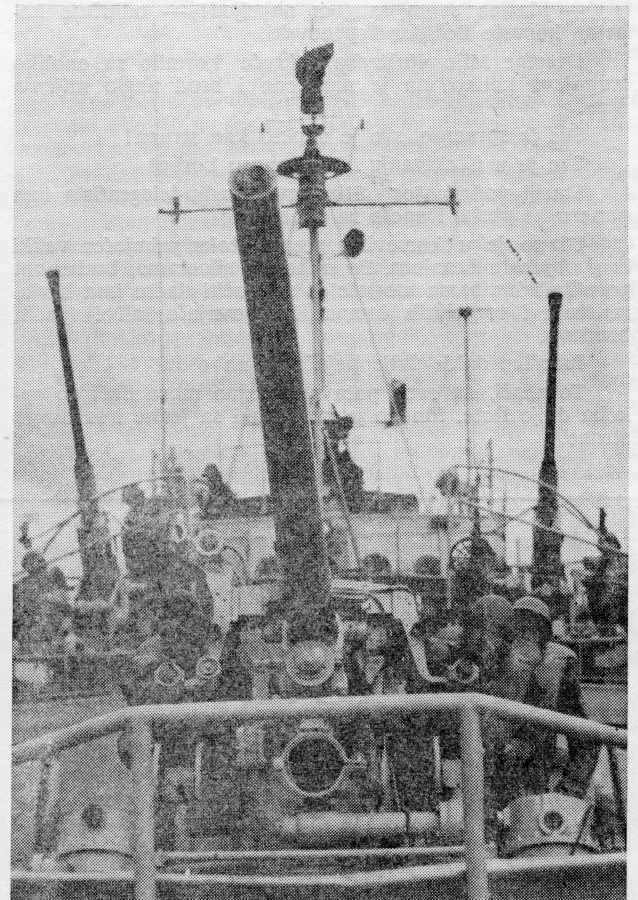
Posada, ipak, nije dobila »voljno«, ali kao što to i u pravom ratu biva, popusti napetost nastoji se iskoristiti svaki trenutak za odmor.

Tako, na primjer, oni na pramčanom topu, pod šljemovima s prslukom za spasavanje i zaštitnom maskom o boku, sjede za oruđem. Ponekom, utonulom u duboki san klone glava na rame. Šljem usput zvekne po zatvaraču topa, pa se onda svi trgnu.

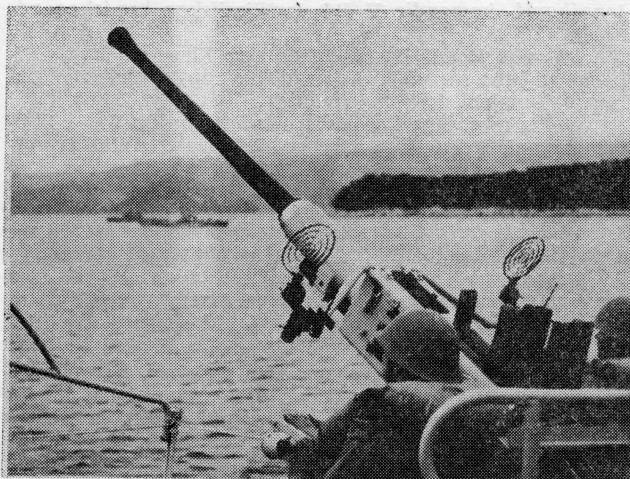
I, kad je izgledalo da je otok zauzet, branilac je dobio pojačanje. Zilava i naporna odbrana je bivala sve čvršća. Otok Vis je tvrđava Jadrana.

Običan namjernik koji baci pogled na kartu Jadranskog mora, zapaziće Vis po izdvojenom položaju u grupi južno-dalmatinskih otoka. Slično kakvom hrabrom ratniku, on kao da juriša na čelu svoje vojske. Pri dobroj vidljivosti sa vrhova Visa naziru se obrisi južnodalmatinskih i Kornatskih otoka dalmatinske i talijanske obale. Kad je sirakuški tiranin Dionizije stariji početkom IV veka prije naše ere preoteo Vis od Ilira i u današnjoj viškoj luci, na mjestu zvanom Gradina, osnovao koloniju Issa, njegov eparh je preko osmatračnice na brdu Humu, iznad Komiže, kontrolirao kretanje brodova po Jadranu, a Glotia Trijera bila je uvijek spremna da na znak uzbune isplavi iz luke.

Osećamo da nas sada sa njegovih vrhova promatraju oči i uši njegovih branilaca.

Njihovim dejstvom »učitkana« je obalska baterija

Na znak borbene uzbune, brodovi se pripremaju za otplovljenje sa sidrišta

DRUGA, JOŠ TEŽA NOĆ

Slično prošloj noći, nečujno napuštamo sidrište. Dok grad spava, lagano isplivavamo i naša taktička grupa odlazi na određenu poziciju. Raketni čamci sa svojom čudnom siluetom i moćnim naoružanjem promiču kraj nas kao morske utvare.

U Viškom kanalu pravi krkljanac! To se vidi isključivo na zaslonu radarskog ekrana. Objekt do objekta, brod do broda!

— Ovo su »naši« raketni — kaže oficir straže. — Ali, u smjeru 320° četiri nepoznata objekta... Po krmi još dva... Desno...

— Mašine svom snagom naprijed! — odlučuje kapetan korvete Božidar Trpenovski.

Desetar Mijo Kuštreba, okreće kormilo za onoliko stupnjeva koliko mu je naredeno i brod naglo mijenja kurs.

Sve je spremno, sve je napeto kao struna!

Sve je u iščekivanju... u zanosu borbe!

Stariji vodnik Jozo Stipanović, radio-telegrafista ima pune ruke posla. Depeša za depešom.

Ubrzo je u kursevima prema otoku primjećen veliki broj objekata branioca. Po njihovim siluetama, borbenom poretku i brzinama moguće je zaključiti da tu ima brzih, raketnih i torpednih čamaca i topovnjača, ali i sporih brodova.

Branilac dakle šalje pojačanja na otok!

To znači, da ovog puta neizbježno mora doći do sukoba dvije flote. Mnogo je brodova i sa jedne i sa druge strane.

U koštac s brodom artiljerijom napadača

Komandant našeg razarača vrši izbor ciljeva za »raketaše«... Oni polaze u napad. Branilac uzvraća. Niko nikog ne šteti. Podrhtava pučina.

Avijacija također stupa u dejstvo. Helikopteri, desantni brodovi i topovnjače prevoze svoju mornaričko-desantnu pešadiju. Ubrzo se i na kopnu sukobljuju dvije vojske.

Blješte rakete, svjetle reflektori. Udarila sila na silu. Vještim manevrima na moru se izbjegavaju bliska nastojanja, jer se nikakva poziciona svjetla ne pale.

U BOC-u jasna situacija — »kao na dlanu«. Sve se vidi, sve se zna.

Artiljerija tuče čas brodove, čas avione. Tako cijelu noć. Mnogo je prilika da se na licu mesta provere inicijative, disciplina i samoprijegor odluke, vještina...

Kad se već razdanilo i kad je naredeno uplovljenje u bazu, raspoređena i borbena uzbuna. Nišandžija na topu 76 mm, mornar Mirko Miloloža stigao je na svoje drugo »radno mesto« — u kantu.

Poslije »bitke« valjalo je pokvasiti grlo nekim hladnim napitkom na ovoj sparni.

Ilustrirani časopis

»NAŠE

MORE«

Dubrovnik

Svojim poslovnim prijateljima i svim građanima socijalističke Jugoslavije

čestita:

DAN RATNE MORNARICE
I POMORSTVA JUGOSLAVIJE